МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

М. О. Левченко
Фінансово-маркетингові механізми мінімізації ризиків продовольчої безпеки: економічний аспект в умовах нестабільності *33*

Ю. А. Малашенко
Фінансовий менеджмент у формуванні резильєнтних продовольчих систем *35*

Д. А. Табаченко
Системи фінансового управління та маркетингові підходи для зниження невизначеності у ланцюгах постачання продовольства *37*

О. О. Тарасенко
Бюджетно-податкові та кредитні інструменти забезпечення продовольчої безпеки в умовах економічної турбулентності *39*

В. А. Тараценко
Податкова безпека агровиробника в умовах невизначеності: податкове планування, ризик перевірок, ПДВ-розриви, комплаєнс *42*

В. А. Тараценко, І. І. Студзінська, П. В. Ярошовець
Інституційні механізми забезпечення продовольчої безпеки: роль державної підтримки, страхування, резервів і кооперації/кластерів у картоплярстві *44*

О. І. Гарасим'юк
Роль системи цивільного захисту у зміцненні продовольчої безпеки України *47*

Ю. А. Перегуда
Роль резильєнтної SMART-економіки у забезпеченні економічної та продовольчої безпеки держави *49*

С. І. Петричук
Біоекономіка як інструмент забезпечення продовольчої безпеки в умовах сучасних викликів *52*

І. В. Сервецький
Продовольча проблема в аспекті національної безпеки України *55*

О. О. Тимошенко
Механізми забезпечення економічної та продовольчої безпеки України в умовах війни *58*

Л. П. Тимощик
Теоретико-методологічні засади управління державною власністю як чинник мінімізації ризиків продовольчої безпеки в умовах цифровізації економіки *61*

Р. О. Удінцев
Євроінтеграційні процеси як чинник фінансово-маркетингових механізмів мінімізації ризиків продовольчої безпеки: економічний аспект *63*

управління ланцюгами постачання дозволяє підвищити ефективність роботи агропродовольчих підприємств, зменшити ризики втрат та коливань цін, а також забезпечити стабільність постачання продуктів харчування споживачам.

Таким чином, комплексне використання систем фінансового управління та маркетингових стратегій є ключовим фактором підвищення стійкості продовольчих ланцюгів у умовах невизначеності, забезпечення продовольчої безпеки та адаптації до змінних економічних і ринкових умов.

Джерела

1. *Антощенкова В.* Складові та напрямки управління продовольчою безпекою. *Інновації в АПК*. 2021. № 4. С. 27–35.
2. *Макаренко Н., Гуцал Т.* Формування стратегічних напрямів удосконалення маркетингового управління ланцюгами поставок аграрної продукції. *Маркетинг і менеджмент*. 2021. № 3. С. 45–53.
3. *Мовчанюк А.* Особливості управління маркетинговою діяльністю підприємств аграрного сектору України в умовах воєнного стану. *Аграрна економіка*. 2022. № 2. С. 33–41.
4. *Петренко О., Козак К., Атамась Г., Ханін А.* Фінансова політика у формуванні стратегії продовольчої безпеки України. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 12–21.

О. О. ТАРАСЕНКО

магастрант групи Е – 8 -24- МІЕ 2,0з
Навчально-наукового інституту управління економіки та бізнесу, МАУП

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВІ ТА КРЕДИТНІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

У сучасних умовах економічної турбулентності, що характеризується високим рівнем макрофінансової нестабільності, інфляційними процесами, порушенням логістичних ланцюгів та зростанням фіскальних ризиків, проблема забезпечення продовольчої безпеки набуває особливої актуальності та потребує комплексного фінансово-економічного підходу.

Бюджетно-податкові та кредитні інструменти виступають ключовими важелями державного впливу на агропродовольчий сектор, оскільки саме через них формується фінансова спроможність виробників, стабільність продовольчих ринків і доступність харчових продуктів для населення, що в умовах економічної нестабільності набуває особливої ваги для збережен-

ня соціально-економічної рівноваги. Раціональне використання бюджетних ресурсів, запровадження ефективних податкових стимулів і забезпечення доступу до пільгового кредитування дозволяють пом'якшити вплив макрофінансових ризиків, підтримати безперервність аграрного виробництва та запобігти різким коливанням цін на продовольство. Водночас узгодженість фіскальної та кредитної політики сприяє підвищенню інвестиційної привабливості агропродовольчого сектору, зміцненню його конкурентоспроможності та формуванню передумов для сталого розвитку національної системи продовольчої безпеки.

У періоди економічних потрясінь роль державних фінансів зростає, адже приватний капітал обмежує інвестиційну активність, а фінансові ризики для сільськогосподарських товаровиробників істотно посилюються. Бюджетна політика в таких умовах спрямовується на підтримку безперервності аграрного виробництва, компенсацію зростаючих витрат та збереження виробничого потенціалу галузі.

Державні видатки на агропродовольчий сектор, включаючи прямі бюджетні дотації, субсидії на закупівлю матеріально-технічних ресурсів, фінансування програм розвитку сільських територій і підтримку малих та середніх фермерських господарств, дозволяють пом'якшити негативний вплив кризових явищ і забезпечити стабільність пропозиції продовольства на внутрішньому ринку. Водночас ефективність бюджетної підтримки значною мірою залежить від її цільового характеру, прозорості розподілу коштів та орієнтації на довгострокові структурні зміни, а не лише на короткострокове реагування на кризові виклики.

Податкова політика виступає важливим інструментом зниження фінансового навантаження на суб'єктів агропродовольчого сектору та стимулювання їх економічної активності в умовах нестабільності. Запровадження податкових пільг, спеціальних режимів оподаткування, відстрочок або реструктуризації податкових зобов'язань сприяє збереженню ліквідності підприємств, підвищує їхню здатність адаптуватися до змін кон'юнктури та зменшує ризики скорочення виробництва.

Особливе значення мають податкові стимули для інвестицій у модернізацію аграрного виробництва, розвиток переробної промисловості та впровадження інноваційних технологій, що підвищують ефективність використання ресурсів і стійкість продовольчих систем. Кредитні інструменти, у свою чергу, є необхідною умовою забезпечення фінансової доступності ресурсів для агровиробників, особливо в періоди обмеженого доступу до ринкового фінансування та зростання вартості позикового капіталу.

Державні програми пільгового кредитування, компенсація процентних ставок, гарантійні механізми та підтримка аграрних банківських продуктів дозволяють активізувати інвестиційні процеси, забезпечити своєчасне проведення посівних і збиральних кампаній та підтримати оборотний капітал підприємств, зменшуючи їх залежність від коливань фінансових ринків і зростання вартості кредитних ресурсів. Реалізація таких інструментів спри-

яє зниженню рівня фінансових ризиків для сільськогосподарських товаровиробників, підвищує їх платоспроможність і стійкість до кризових явищ, а також створює умови для модернізації виробництва та впровадження інноваційних технологій. У сукупності це забезпечує стабільність функціонування агропродовольчого сектору, підвищує ефективність використання ресурсів і посилює спроможність держави гарантувати продовольчу безпеку в умовах економічної турбулентності.

В умовах економічної турбулентності важливою є також координація бюджетно-податкових і кредитних інструментів, що забезпечує їх синергічний ефект і підвищує результативність державної політики у сфері продовольчої безпеки, оскільки узгоджене застосування фіскальних стимулів і механізмів фінансової підтримки дозволяє комплексно впливати на виробничі, інвестиційні та цінові процеси в агропродовольчому секторі. Така взаємодія сприяє оптимальному розподілу державних ресурсів, мінімізації дублювання заходів підтримки та підвищенню адресності допомоги, що особливо важливо в умовах обмежених бюджетних можливостей. У результаті формується більш стійка система державного регулювання, здатна оперативно реагувати на кризові виклики, зменшувати фінансово-економічні ризики та забезпечувати стабільне функціонування національної системи продовольчої безпеки.

Узгодженість фіскальних стимулів із механізмами кредитної підтримки сприяє зменшенню фінансових ризиків, стабілізації агропродовольчих ринків та формуванню передумов для сталого розвитку аграрного сектору, забезпечуючи більш передбачувані умови господарювання та підвищення довіри з боку інвесторів і фінансових установ. Такий комплексний підхід дозволяє ефективніше використовувати бюджетні ресурси, активізувати інвестиційну діяльність і стимулювати модернізацію виробничих потужностей, що позитивно позначається на конкурентоспроможності вітчизняних виробників. У довгостроковій перспективі це сприяє зміцненню продовольчої безпеки держави, підвищенню стійкості аграрної економіки до кризових впливів та забезпеченню соціально-економічної стабільності.

Отже, бюджетно-податкові та кредитні інструменти є стратегічно важливими елементами системи забезпечення продовольчої безпеки в умовах економічної турбулентності, оскільки вони дозволяють не лише реагувати на поточні кризові виклики, але й створювати фінансово-економічні передумови для довгострокової стабільності та підвищення стійкості національної продовольчої системи.

Джерела

1. *Бородіна О. М.* Продовольча безпека України в умовах економічної нестабільності. *Економіка і прогнозування*. 2021. № 2. С. 7–22.
2. *Шубравська О. В.* Фінансові механізми державної підтримки аграрного сектору в умовах кризових викликів. *Економіка АПК*. 2022. № 4. С. 14–25.
3. *Крисанов Д. Ф., Лупенко Ю. О.* Бюджетно-податкова політика у системі забезпечення продовольчої безпеки держави. *Фінанси України*. 2020. № 9. С. 96–110.

4. *Саблук П. Т.* Кредитне забезпечення розвитку агропродовольчого сектору економіки України. *Економіка АПК*. 2019. № 11. С. 5–17.
5. Національний інститут стратегічних досліджень. Продовольча безпека України: фінансово-економічні аспекти та інструменти державної політики : аналітична доповідь. Київ, 2021. 68 с.

В. А. ТАРАЩЕНКО
канд. екон. наук, доц., Інститут картоплярства НААН
orcid: 0000-0002-4873-982X

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА АГРОВИРОБНИКА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ, РИЗИК ПЕРЕВІРОК, ПДВ-РОЗРИВИ, КОМПЛАЄНС

Податкова безпека агровиробника в умовах невизначеності — це здатність підприємства виконувати податкові обов'язки і зберігати безперервність виробництва без критичних втрат ліквідності. В аграрному секторі податкові збої (донарахування, штрафи, блокування податкових накладних, затримки з податковим кредитом) швидко трансформуються у фінансові ризики: обмежуються закупівлі матеріально-технічних ресурсів, паливно-енергетичне забезпечення, оплата логістики та зберігання. Через сезонність це прямо впливає на обсяги й ритмічність постачання агропродукції, а отже посилює ризики продовольчої безпеки на рівні регіону та країни.

Для практичного окреслення механізмів мінімізації податкових ризиків доцільно послідовно зосередитися на чотирьох взаємопов'язаних елементах: податкове планування (превентивна організація податкових рішень), ризик перевірок (готовність до контролю та доказова база), ПДВ-розриви (управління ліквідністю та реєстраційними ризиками) і комплаєнс (внутрішні процедури та дисципліна виконання вимог).

Податкове планування доцільно будувати як постійний цикл, синхронізований із виробничим календарем: прогноз податкових платежів у розрізі місяців, формування "буферів" ліквідності на пікові періоди, контроль податкових дат за договорами. Базою планування є доказова дисципліна: узгоджені договори, первинні документи, підтвердження реальності операцій і ділової мети. Практично це означає завчасно "закривати" типові слабкі місця (повноваження підписантів, специфікації, транспортні документи, складські записи, відповідність облікових даних первинним документам).

Ризик перевірок потребує управлінської готовності. Податковий кодекс України визначає форми податкового контролю, процедури перевірок і ме-